

Vetenskaplig rapport för studie med ansökningsnummer 68/06; beslutsdatum 061214.

”Rehabilitering av ffa munhålecancerpatienter som efter strålbehandling/operation fått problem att gapa, samt vetenskapligt framtagande av frågeformulär gällande gapsvårigheter”.

Under studieåret 2007 har fas 1 (projekt 1-4) genomförts planerligt:

1) Retrospektiv sammanställning av ett 5-års material av huvud-halscancerpatienter gällande samband mellan erhållen strålbehandling och nedsatt gapförmåga. Statistisk bearbetning av resultaten är utförd och en artikel av denna retrospektiva studie är inskickad till vetenskaplig tidskrift.

2) Vetenskapligt framtagande och utveckling av trismusfrågeformulär då något sådant formulär ej existerar nationellt eller internationellt. Valideringsstudie för att psykometriskt testa detta nyskapade trismusfrågeformulär pågår. Nationellt samarbete föreligger för fas II i detta projekt.

3) Pilotstudie på trismuspatienter

Samtliga munhålecancerpatienter inom upptagningsområdet erbjöds att erhålla gapträning med tånjningsinstrumentet Therabite och 17 patienter; (ålder 31-76 år) önskade medverka i studien. Dessa patienter hade alla en kvarvarande gapförmåga på < 35 mm trots tidigare gapträning. Patienterna erhöll Therabite-behandling enligt följande studieprotokoll: TheraBite Jaw Motion Rehabilitation; tånjning 5 ggr x 30 sek x 4 (före frukost, lunch, middag och före sänggående) ggr/dag x 10 veckor med uppföljning under 6-12 månader. Studieresultaten visade på en gapförmåga (medelvärde) på 23 mm före behandling med en variation på (17-30) mm och efter behandling 30 mm (22-40) mm. Denna ökade gapförmåga är betydelsefull för patienten även om den inte är så stor i mm då den för flertalet patienter innebar att det gick lättare att äta och sköta munhygien och gav dem en förbättrad livskvalitet (mätt med validerade frågeformulär).

Sammanfattningsvis klarade de flesta av patienterna att fullfölja träningsperioden och har därefter fortsatt med modifierad träning med positiva resultat. Patienterna beskriver att de upplevde att Therabite gav en bra och jämn belastning vid gapträning, kändes lite ”lyxig” och var roligare att använda än tånjning med fingrar i munnen.

4) Deskriptiv studie 070101-071231.

Samtliga patienter med huvud-halscancer har under ett års tid inkluderats på en veckovis återkommande tumörrund på ÖNH-kliniken i Göteborg och följs regelbundet med avseende på gapförmåga, subjektiva besvär med gapförmåga samt livskvalitet. Data från denna studie skall nu sammanställas och redovisas i vetenskaplig tidskrift.

5) De patienter som efter avslutad cancerbehandling får trismus erbjuds att delta i en prospektiv randomiserad studie där två behandlingsalternativ för gapsvårigheter (Therabite och Engströms muntånjare) jämförs. Denna studie kommer planerligt att pågå ytterligare 1-2 år och ingår i en fortsättningsansökan från forskningsgruppen.

6) Vetenskaplig framtagning och utvärdering av frågeformulär gällande trismus, där minst 100 patienter skall inkluderas och där ca 50 st är inkluderade till dags dato. Studien avslutas 2008 inklusive statistisk bearbetning (validering) av frågeformuläret samt nationell och internationell spridning (redan nu pågår översättningsarbete till franska och engelska av detta efterfrågade frågeformulär). Även denna studie ingår i en fortsättningsansökan från forskningsgruppen.

Aktuella publikationer:

Publicering av retrospektiv studie under 2008

Publikation gällande framtagande av trismusenkät 2008

Publikation gällande pilotstudien av patienter som erhållit Therabitebehandling för sina gapsvårigheter 2008

Publikation (deskriptiv) gällande gapförmåga hos head and neckcancer patienter (ffa munhålecancer) som erhållit olika behandlingsalternativ

Forskningsgruppens årliga konferens

Forskningskonferens där trismusprojekten redovisats såväl 060829 som 070828 för hela forskningsgruppen inom Västra götalandregionen (VGR) med avstämning gällande aktuella forskningsresultat och diskussion om fortsatta planerade forskningsprojekt inom regionen.

Etablerat multidisciplinärt nätverk

Forskningsgruppen har ett mycket välfungerande nätverk inom VGR av läkare, tandläkare, sjuksköterskor och logopedier som skapats av projektet till nytta och gagn för patienterna. Via inköp av utrustning, fortlöpande utbildning och konferensuppföljning inom projektets ram har ett förbättrat omhändertagande kunnat ske. Detta leder till stimulans och ökat samarbete mellan vårdens olika personalkategorier och på sikt till minskade sjukvårdskostnader då riskgruppspatienter identifieras tidigt och rehabiliteras mer effektivt.

Rehabiliteringsinsatser inkluderar såväl röst, lukt, smak och gapträning av ffa laryngektomerade och munhålecancer patienter. Då dessa rehabiliteringsinsatser systematiskt utvärderas och förbättras ökar möjligheten för patienten att få ett optimalt liv efter cancersjukdom gällande såväl yrke, fritid som livskvalitet.

Mölndal 071220

Projektledare

Caterina Finizia

ÖNH-kliniken

Sahlgrenska Universitetssjukhuset/Mölndal

caterina.finizia@orlss.gu.se